

พุดิพัฒน์ วัฒนธีรธรรม 2549: การใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอนองเสื่อ จังหวัด
ปทุมธานี : ทางเลือกทดแทนการทำสวนส้มเขียวหวาน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประสานกรรมการ
ทำรักษา: รองศาสตราจารย์อำไพวรรณ ภราดรวัฒน์, วท.ค. 75 หน้า

ISBN 974-16-1227-3

เนื่องจากเกิดปัญหาผลส้มเขียวหวานร่วงหล่นในพื้นที่เขตชลประทานหลวงรังสิต จึงได้
ศึกษาทางเลือกทดแทนการทำสวนส้มเขียวหวานในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2547 ถึงเดือนเมษายน
2548 โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรชาวสวนส้มจำนวน 160 รายในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอนองเสื่อ
จังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นแหล่งปลูกส้มเขียวหวานที่สำคัญแห่งหนึ่ง เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ
สังคม และการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติจากเอกสารและรายงานของหน่วยงานราชการ พบว่า
ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2543 ผลส้มเขียวหวานร่วงหล่นก่อนการเก็บเกี่ยวหรือร่วงหล่นก่อนการสุก
แก่ เป็นเหตุให้รายได้และสถานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรด้อยลง ทางเลือกในการทำกิจกรรม
การเกษตรที่เหมาะสมเพื่อทดแทนสวนส้มเขียวหวาน ได้แก่ การปลูกกล้วยไม้ให้ผลตอบแทน
การใช้ที่ดินต่อไร่สูงสุดเท่ากับ 73,820.47 บาทต่อไร่ แต่เป็นทางเลือกที่ต้องลงทุนสูงและให้
ผลตอบแทนการใช้เงินทุนต่ำ คือ 108 บาทต่อเงินลงทุน 100 บาท และเกษตรกรต้องมีความรู้
ความชำนาญพอสมควร ส่วนพืชที่ให้ผลตอบแทนการใช้เงินทุนสูงสุด คือ พริกขี้หนูสวน โดย
ผลตอบแทนการใช้เงินทุนหรือให้ผลกำไรต่อไร่และต่อเงินลงทุนสูงสุดเท่ากับ 754 บาท แต่การ
ปลูกพริกขี้หนูสวนเพียงชนิดเดียวอาจทำให้เกิดการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชได้ อีกทั้งมี
ข้อจำกัดที่เกษตรกรไม่สามารถปลูกในพื้นที่ขนาดใหญ่ได้และการปลูกพริกขี้หนูสวนต้องใช้
แรงงานดูแลตลอดเวลา จึงควรปลูกเป็นพืชแซมหรือเลือกปลูกเป็นพืชหมุนเวียน ดังนั้นในกรณีที่
เกษตรกรมีเงินทุนเป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่ปลูก โดยไม่มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง
พืชผักจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด และรูปแบบการปลูกพืชผสมผสานนั้นน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด
เพราะนอกจากจะให้ผลตอบแทนการใช้เงินทุนค่อนข้างดีแล้วยังสามารถลดความเสี่ยงเนื่องจาก
ราคาผลผลิต ทำให้มีรายได้ต่อเนื่อง และเป็นการสร้างระบบนิเวศเกษตรภายในฟาร์มให้เกิด
ความสมดุลทางธรรมชาติ

Puttipat Wattanateerathum 2006: The Land Use in Land Reform Zone at Nong Suea District, Pathum Thani Province : Alternative Agriculture for Tangerine Orchard. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Ampiwat Paradornuwat, Ph.D. 75 pages. ISBN 974-16-1227-3

Due to pre-mature dropping problems of tangerine fruits occurred in the Royal Rangsit Irrigation Areas, investigation on alternative agricultures for tangerine orchards was carried during November 2004 to April 2005. Land reform zone at Nong Suea District located in Pathum Thani Province, one of the important areas of tangerine farms, was designed for research. Database of primary data about economy and society of the farmers was collected from 160 citrus farmers by interview and secondary data was searched from literatures and reports from government organizations. Results indicated that in 1999-2000, citrus fruits dropped before harvesting or so-called pre-mature dropping caused crisis to the farmers and made the quality of farmer's life down. For alternative agricultural activities that suitable and could be replaced citrus orchards were resulted with several crops. Among those, orchid's nursery gave highest profit for the land use which made 73,820.47 Baht per rai, but higher capital and low money return of 108 Baht per 100 Baht cost. Most of all, the farmers needed more knowledge and skill. Crop that made higher money in the reward of capital was chilli which made 754 Baht, but had some limitations including outbreak of pests in condition of monoculture, cannot grow in the large size of land, and labor cost. Therefore, chilli should be intercropping or crop rotation with other crops. So in this case and no other interfering factors, vegetables are the good alternative agricultures for the farmers who have limitation of capital. In addition, mixed cropping is the best, in the reward of capital and decrease risk from product price. That should make continuous income and balance of nature with agro-ecosystem in the farm.